

Kōrero pūrākau o Matariki

Wāhanga 3: Toi kirikiri

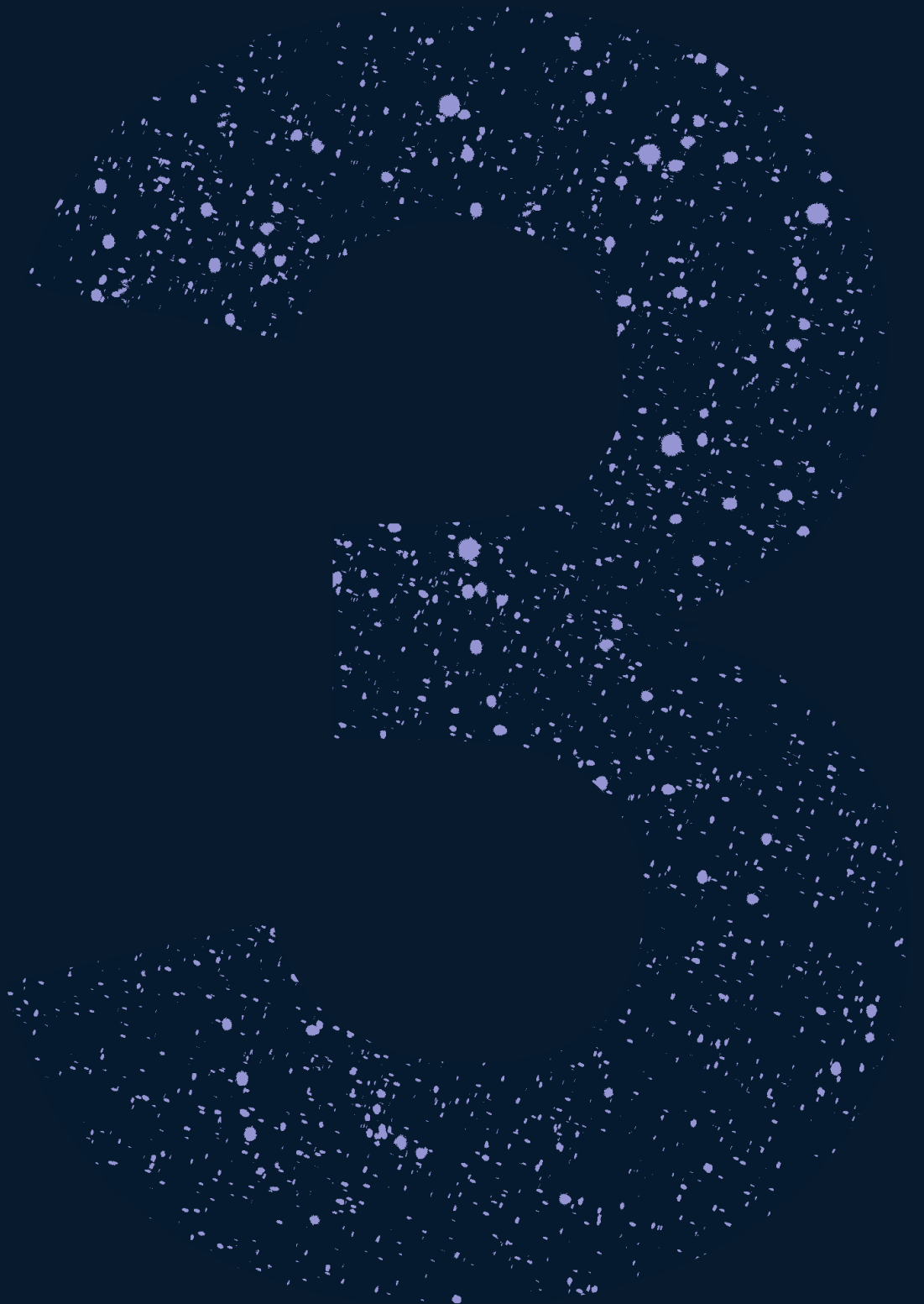
E hāngai ana ki: Ngā
kōhungahunga, me ngā tamariki
i te kura.

Koinei te wāhanga tuatoru o te
rauemi mō Matariki i te tau 2016.

Hononga rangitaki

Wāhanga 1: Kōrero pūrākau

Wāhanga 2: Kanikani

Matau

[Moon River](#) nā
te ringatoi kirikiri
Lawrence Koh. Nā
Jun123 (tāna ake
mahi). raihana CC
BY-SA 3.0

Tiro whānui

I ngā Wāhanga 1 me te 2, ko te kōrero pūrākau te papa tū waewae, ā, ko te kanikani auaha tētehi huarahi pai hei papa whakaari. I tēnei wāhanga, ka whakaatuhia te toi kirikiri hei rauemi whakakōrero pūrākau.

Mā tēnei rauemi ako koe e whai wāhi atu ki te [kaupapa ako](#) a Te Papa mō Matariki, ahakoa kei hea koe i tēnei ao.

Ko ngā kaupapa kei tēnei rangitaki

- He aha te toi kirikiri?
- Mauria te toi kirikiri ki rō akomanga
- Hei tauira: Te tūhura i te kōrero pūrākau mā te toi kirikiri ki te kaupapa ako o Te Papa 2016
- Ētehi āheitanga anō: Hanga Ataata

He aha te toi kirikiri?

Ko te toi kirikiri, ko te paki kirikiri rānei tētehi toi ataata e whakamahi ai te ringatoi i te kirikiri hei waihanga pikitia ki te mata o te pouaka rama. I mahia tuatahitia i te tau 1968, nō nā tata nei kua aronuitia tēnei mahi toi e te momo pēnei i a Marcus Winter (o Aotearoa) me te toa o *Ukraine's Got Talent*, ko [Kseniya Simonova](#).

He toi ā-ringa, he toi wā taupua, he toi māmā, koia pea te take i aronuitia ai tēnei ara toi e ngā ākonga tamariki mai, pakeke mai hoki. Ka whakawhānuitia ngā wheako a te ākonga mā te whakauru atu i te hopu reo ā-waha, te puoro taunaki, te whakaahua, me te hopu kiriata, hei kaupapa ako.

Mauria te toi kirikiri ki rō akomanga

Ngā rauemi āwhina

Pouaka rama

Kia kotahi te pouaka rama. Hangaia tāu ake (mātakitakihia ētehi ākoranga ā-ipurangi) hokona mai i te momo toa, pēnei i a Steve Sisson:

Nā Steve tētehi utu pai mō te pouaka rama mā Te Papa mō Matariki, ā, ka āhei anō ngā kura me ngā whare ECE puta noa i Aotearoa ki tēnei utu pai:

He pouaka rama 600mm x 600mm,
\$150 mō ia pouaka (ka utua te kawē)

Steve Sisson, Light Box Sales
Waea: 027 670 6204, or (07) 870 6204
Imēra: yourbirdman@xtra.co.nz

Kirikiri maroke

Māu te kirikiri e kōhi, e hoko rānei mai i ngā toa taputapu mārō. Whaohia te kirikiri ki te hītari, ahakoa nō hea, kia matarehu te kirikiri.

Hīti

Ka mau i te hīti, kei makere noa.

He tikanga matua

Kia whai wā ngā tamariki ki te tākaro noa i te toi kirikiri. I reira ka waia haere, ka whāwhāngia te kirikiri, ka ako ki te whakaputa i ō rātou āhua ake mā te kirikiri. Hei āwhina i a koe, e whai ake nei ētehi tikanga matua o te toi kirikiri:

Ko te wāhi tōrunga/tōraro

Pērā i ngā ringa mātātuhi, ka whakamahia e ngā ringatoi kirikiri i te wāhi tōrunga me te wāhi tōraro ki ā rātou pikitia. Ka utaina te kirikiri ki runga i te pouaka rama, he wāhi tōrunga tēnā. Ki te muku i te kirikiri mai i te mata, kia kitea te rama, e kīia ana kei te whakamahia e koe te wāhi tōraro.

Te Whakawana

Ka aro atu ngā whatu ki te wana, he mahi whakaari. Whakamahia ngā wāhi tōrunga, tōraro e tauaro ana kia wana. Whakamahia rānei ngā āhua iti, rahi, pēnā i te kanohi rahi i te taha o tētehi āhua whenua iti (ka kitea ki te toi kirikiri a Marcus Winter's [Moe Hurihuri – Restless Sleep](#)). Ka āhei hoki te whakatauaro i te kakano, i te āhuahanga me ngā tauira hoki.

Matau

Ko te kaiako a Te Papa e hanga ana i ngā wāhi tōrunga/tōraro. Nā Norm Heke te whakaahua. Te Papa.

Matau

He kiriata o ngā tikanga toi kirikiri tuatahi. Nā Rebecca Browne rāua ko Makaira Waugh i hopu. Te Papa.

“

I tēnei kiriata poto, ka tūhuratia te whakahihiri toi kirikiri e ngā kaiako a Te Papa (mai i 0.50 hekona), me ētehi atu tikanga toi kirikiri. Hei whakaawenga, mātakitakina ngā toki toi kirikiri ki te ipurangi.

Mauria te toi kirikiri ki rō akomanga

He tikanga matua

Kia hihiri

Ko tētehi āhuatanga motuhake o te toi kirikiri, ka āhei te ringatoi te whakawhanake i ngā pikitia i roto i te wā, he mīharo ngā whakawhitinga i waenga pikitia e taea ana, he rite ki ngā kiriata paki waituhi. Koia pea i aronui ai, i rata pai ai ngā kaimātakitaki ki te toi kirikiri.

Ka āhei ngā ākonga ki te whakamātau i a rātou e tuhi ana, ka tāpiri pikitia hou, ā, ki te āta whakaritea, ka panonitia tētehi pikitia ki tētehi pikitia anō. Ka whai wāhi mai te ūkui kirikiri i konei.

Tāhina

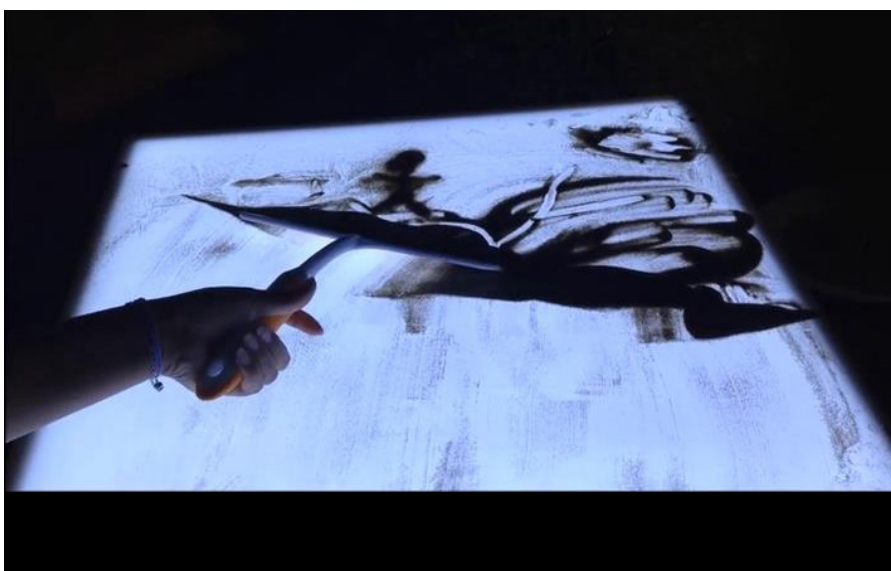
Ki te whakamahi i te tāhinga ki ngā pikitia kirikiri, ka whai wāhi atu ngā ihu manea. Me āta whakarite te takoto o te kirikiri, ka hua mai te āhua ahutoru hoki.

Kia whakamātauria ēnei tāera, kātahi ka rata ki te mahi nei. Me tīmata ki te whakawai tāhina, kia kitea panonitanga mai i te tāhina tea ki te tāhina uri.

Te whakawana
tauaro mā te kakano.
Nā Norm Heke te
whakaahua. Te Papa.

Te whakamahi i te
rautahi hei panoni i te
pikitia. Nā Rebecca
Browne te whakaahua.
Te Papa.

Te whakamahi tāhina
ki te toi kirikiri. Nā
Rebecca Browne te
whakaahua. Te Papa.

Matau

E ako ana ngā ākonga i ngā tikanga toi kirikiri Te Papa. Nā Norm Heke te whakaahua. Te Papa.

“

I te hanganga o tā mātou hōtaka ako mā Matariki, ko Ngā Tapuwae Onepū | Footsteps in the Sand, i aronui ai mātou ki te toi kirikiri hei ara hanga, hei ara whakaatu i te pūrākau.

Hei tauira

Te tūhura i te pūrākau mā te toi kirikiri

I te hanganga o tā mātou hōtaka ako mā Matariki, ko [Ngā Tapuwae Onepū | Footsteps in the Sand](#), i aronui ai mātou ki te toi kirikiri hei ara hanga, hei ara whakaatu i te pūrākau.

Kia toi te kirikiri

Ka mātakitakitia te kiriata toi kirikiri [Moe Hurihuri – Restless Sleep](#). Koia te toi kirikiri i hangaia e Marcus Winter mō te whakaaturanga o *Whiti Te Rā! The story of Ngāti Toa Rangatira*. I konei ka kitea ētehi huarahi e taea ai e te toi kirikiri hei kaupapa toi kawe kōrero, kawe mōteatea.

Ko tā tēnei kiriata, he whakaahua i te waiata a Te Ua Tōrikiriki, he tupuna rangatira nō roto o Ngāti Toa. I whakarērea a Te Ua Tōrikiriki (tamāhine a Nohorua) e tōna hoa tāne Pākehā, e Joseph Thoms (he kaipatu wēra). I tū a Te Ua ki te hiwi ki Pukerua, ka waiata i tana maimai aroha, ka kawea e te hau i te kaipuke e tere ana ki tai.

Matau

Ko ētehi kaupapa
kōrero me te
waka huia. Nā
Rebecca Browne te
whakaahua. Te Papa.

Hei tauira

Ngā tikanga toi kirikiri

I konei, ka whakaatuhia e tētehi o ngā kaiako a Te Papa ngā tikanga toi kirikiri (kua kōrerohia i runga nei), ka whai wāhi mai te mōteatea nei a *Moe Hurihuri*.

Kia wāwāhi ngā tamariki ki ngā rōpū iti, tokorua ki te tokorima rānei kia mahia ēnei tikanga toi, kia tūhuratia, ā, he tākaro anō te mahi.

Te hanga kōrero

Kia whakamine mai ngā tamariki, ka tukuna tētehi waka huia, ka mau i tēnā, i tēnā o rātou. Ko te mahi mā rātou, he whakaaro mō tētehi taonga tērā ka mau ki te waka huia nei – ehara i te mea me nui te wāriu ā-moni, me taonga kikokiko rānei. He mahara, he hononga ā-hoa, ā-whakapapa, he tūmanako, he wawata, he moemoeā rānei, koia anō ētehi taonga ka taea.

Tonoa ngā ākonga kia hanga kōrero mō Matariki. Tērā pea he kōrero whakatairanga, he kōrero whakarite, he kōrero whakaatu rānei i te tikanga o Matariki hei wā whakarauora (kei te [Wāhanga 1](#) ngā whakamārama).

Mā tēnā, mā tēnā tamaiti tāna ake pūrākau e waihanga, māna e kōrero ki tana rōpū. Ki te whai tāima, tonoa ngā tamariki ki te māhi ā-rōpū hei hanga kōrero anō hoki.

Ka mutu, kia hopukina e ngā tamariki me ngā kaiako ngā kōrero, ngā mahi toi kirikiri ki ā koutou ake taputapu hiko hei kiriata, hei whakaaturanga whakaahua rānei.

Mauī

Te mahi ngātahi hei waihanga whakaahua toi kirikiri. Nā Norm Heke te whakaahua. Te Papa.

Matau

Te whakamahi i te paraihe rauiti. Nā Norm Heke te whakaahua. Te Papa.

Ko ngā ākonga me tā rātou toi kirikiri. Nā Norm Heke te whakaahua. Te Papa

Te hanga kōrero

Kei raro iho nei ētehi whakaahua o ngā tamariki kōrero toi kirikiri o te akomanga o Takahe (Tau 8), mai i Mount Cook School.

Matau

He toi kirikiri nā ngā ākonga o Mt Cook School. Nā Norm Heke te whakaahua. Te Papa.

He mahi anō

Te hanga kiriata

Tērā ka hiahia koutou ki te tūhura i te hopu i ngā whakaari toi kirikiri mā te tango whakaahua, mā te hopu kiriata rānei.

Te ētita

E āhei ana te ētita kiriata, whakaahua rānei mā ngā hōtaka pēnei i Microsoft Moviemaker (PC) i iMovie (Mac) rānei. Arā atu anō ngā taupānga pēnei nā, a [Flipagram](#), a [Halftone 2](#), me [Vyclone](#).

I hangaia [tēnei tauira kiriata](#) ki te Moviemaker, he mea hopu te kiriata ki te iPhone i tētehi akoranga toi kirikiri a te akomanga o Katipo (Tau 6-7) ki Mount Cook School.

Te tāpiri oro

Whakatairangahia te pūrākau kiriata ki te kōrero ā-waha, ki ngā puoro Māori hoki.

Ko tā te puoro he kaikawe i te kōrero, i ngā kare ā-roto hoki. Ka āhei ngā ākonga ki te whakamahi i te waiata ([me tēnei kiriata nā Ridgway School](#)), ko ngā taonga puoro, ko te puoro ā-tinana (pakipaki, pouakataki, aha atu rānei), ko ngā puoro poka noa rānei – he mea hanga te puoro mai i ngā taputapu o ia rā, te rongo a te pene rākau e papaki ana, te whārangi pepa e kōramuramutia ana, me te rūri e rūrū ana.

Tukuna ki te ao

Whakatairangahia a Matariki ki te hapori whānui mā te tuku i āu kiriata toi kirikiri, kei te pae tukutuku, kei te hongere YouTube o tō kura rānei tētehi huarahi.

Thank you

He mihi maioha ki Mount Cook School me Ridgway School mō tō koutou tautoko mai i tēnei wāhanga o te rauemi nei.

I te Wāhanga 1, ka tūhuratia te kōrero pūrākau me te whare tapere.

I te Wāhanga 2, ka tūhuratia te neke me te kanikani hei whakaari i te kōrero pūrākau.

Te Taiopenga o Matariki ki Te Papa

Ngā kaupapa: Matariki 2016

